

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

מ.

עין משפט
גזר מצוה

מתני' אין חוששין שמא גיררה חולדה כו'. אין חוששין כשצדק זוית זו וזכא לצדוק זו שמא צמוך צדק צדק לצדוק זו גיררה חולדה חמך למקום הצדוק וצריכנא לחזור ולצדוק: שאם קן. צדקת לחוש לכך הרי גם מחלך לחלך יש לומר כך אני צדקתי קודם לחצירי ולאחר צדיקתי הצדקה חולדה חמך מחלך חצירי לחצירי ואין לדבר סוף ולאו חלך ממנש קאמר אלף כל צתי החלך קרוי חלך: גמ' הא חושינן. שהצדקה נלכח חוששין שמא דענין הוא כאלו וצריך לצדוק ואמאי נימא אכלתיה: מי לא סנן. במסכת אהלות מדורות העובדי כוכבים טמאין מפני שקוצרין נפליהם בצמיחהם והעכו"ם מטמאין צמיחתן אף בהלך לרצונן ולר"ש צן יומי נמי דלמך קצרי העובדי כוכבים אינם מטמאין צמגה ומשא מודה הוא דלא צימגעו אלף מטומאת אלף דלא מקרו אדם: וכן ישפה. העכו"ם צמדור ויהא המדור צריך צדיקה לכשיאלה העכו"ם וירלה ישראל לדור צו: מ' יום. כדי יצרת הולך: ואע"פ שאין עמו אשה. לפי שחשוד הוא על הזנות: וכל מקום שאור חולדה יכילין להלך אין לצינין צדיקה. שאם הושלך הן בני חטטורה ואכלוהו: הא. דלהלות צבשרה מיירי הלכך ודאי אכלוה דלא משתיירא: הא מאי. כלומר מאי קושא א"י אורחא דמשיירי צדיקתה ליכא לן למיחש התם מידי דהתם שחש צעלמא הוא אימור הוא אימור לא הוה הלכך היכא דלמירא חולדה תלין לקולה ואמרי' אס משתא לומר הוא אימור אכלתיה וספק אכילה יכול להוציאנו מידי ספק השלכה אכל הכא גבי חמך דקשיא לך היכא דחויין דגריה נמי נימא אכלתיה ודאי הוא: מי יומר דלכלתיה הוי ספק. ציעור ודאי חמך היה כאלו ואין ספק היתר מוציא את הצדקה הוא מידי ודאי איסור: מגורה. גורן: וכן יומן.

דנכרין הן שהיום נתמרחו: והא הכא. דכיון דממרחין הן והרי הן צבית דכל מגורה צבית היא: ודאי עבילי. דהא נגמרה מלאכתן וראו פני הצדקה ואל שם טבל עליהן משעה שראה פני הצדקה ואל ספק לא עשירן ואמאי ספק זה ומוציא פירות הללו מידי ודאי טבל משום דרוצ צדקת מעשירין הם מיד קודם שיחשם מתחת ידו: הסם ודאי וודאי הוא. כי היכי דפשיטא לן דטבילי אף לא עשירינהו הכי נמי פשיטא לן דגמירינהו ואין נגמור הילוך אחר הרוצ צדק אלף חוקה ודאי על כל הצדקים: ואי צבית אימא ספק וספק הוא. כי היכי דמספקא לן אי עשירינהו אי לא עשירינהו הכי נמי איכא לספקי אי חל עלייהו שם טבל מעולם אי לא ומעיקרא אימור לא טבול ואע"פ שהן ממרחין וצמחן הצדקה אימור עבד להו כד' אושעיא שהכניסה צבית צמחן שלה ואחר כך דשי' וממרח ומוצת הטבל חלה צדקתה פני הצדקה צבצבא מוציא צבצבא מהוה מלאכתן כצד צבית לא נגמרה מלאכתן לחול עליו שם טבל וכשגמר מלאכתן כצד צמחן הצדקה הוא ואין אלו פני הצדקה אלף כשכנס דרך פתחים כדמתיא' חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהן דרך טרקסומן כדי לחייבן צמער עכשיו מכניסין דרך גגות דרך חצירות וקרפיות צבית כדי לפטורין הלכך לא חילל עלייהו שם טבל ומותר הירוש הזה לאוכלן אכילה קצב. ולא תימא נהי דלא חילל עלייהו טבולא לאכילת עראי אכילת קצב מיהא ליתסרו דהא דמיתסרא אכילת קצב קודם קציעות גורן וגמר מלאכה מדרכיה ואגזי איסור דרצין סמכין אחוקת חצר עשירין: כדי דשפא צבצבו אולג. ואפילו קצב דכל זמן שאין שם גורני של טבל עליו אינו אוסר באכילת עראי וכל אכילת צבצבא לא גזרו עלה משום אכילת קצב דתנן במסכת פאה (פ"א מ"ח) מאכיל צבצבא ונחיה ולעופות ופטור מן המעשרות עד שימרח אכל למאכל אדם נהי דלא טביל מאוריייתא מירא אפילו קודם מירוח אסרו אכול קצב צבולי גמרא: מליץ. איניש אלמא וישראל הוא:

אין חוששין שמא גיררה חולדה. ואם תאמר והא מרישא שמעי' דקמיני כל מקום שאין מכניסין צו חמך אין צריך צדיקה א' מריץ דהוה מוקמינן צשאין חולדה וצדלם יכילין להלך שם: כל מקום שחולדה וברדס וחזיר מצויין שם אין צריך צדיקה.

אומר ר"י דהניס מותיין ליכנס צבתי עובדי כוכבים אפי' אין חזיר וחולדה מצויין שם משום דמניא צמוספתא ס' דלין מדורות העובדי כוכבים צמוצה לארץ: בבשר לא משיירא. אומר ר"ת דהיינו דוקא צבזר נפליס דרתיך. דהא צפרק [שני] צדיק (דף י"ט: ושם) חשיב חזיר שאכל צבזר אכילה על ידי הדחק: ואם תמצא צ'ומר הוה אימור אכלתיה. ואל"ת והא מדורות העובדי כוכבים רשות היחיד הן ומנן צמספת טהרות (פ"ו מ"ד) כל מקום שאתה יכול להרבות ספיקות וספיקי ספיקות צרשות היחיד טמא וי"ל דלא דמי הן ספיקא לשאר ספיקי דלמאי אינו לן למימר שיהא צו נפל דומי לספק צבאה א"י אימור אכלתיה עדיף משאר ספיקות דספק הרגיל הוא וקרוצ לודאי וצדק דלפילו מידי ודאי צבי למימר שיוציא זה הספק:

בד"י שתהא בהמה אוכלת. ומימה דמ"מ הוי ודאי טבל מדרבנן לענין אכילה קצב אפי' הכניסה צמחן שלה כדלמך כדי שתהא בהמה אוכלת משמע אכל הוא עצמו אסור וצמוספת' תניא ומימיה ליה צב"ק צבצבה (דף י"ג.) הכניס צבית צבולין לעשות מהן עדיף אכול מהן עראי ופטור וקאמרי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן וחשיב להו צמוקת ממוקנים גבי חמך אמאי לא אמי ספק ומוציא מידי ודאי צדיקה דרבנן דמאורייתא צביטול צעלמא סגי ואומר ר"י דמתני' איירי צשלא ציטלו דהוי ודאי דלורי' ועוד אומר ר"י דהא דקאמרי הרי הן צמוקת ממוקנין היינו צבנך דלא חזו אלף לבהמה והא דפריץ צממחות צפרק רבי ישמעאל (דף סו: ושם) אמאי דקאמר מירוח הנכרי אינו פטור משום צעלי כסין פירות עשירים שמוכרין צבואתן לנכרי קודם מירוח וחזרין וקונין מהן אחר מירוח תרומה נמי אפשר דעביד כרבי אושעיא וכו' משמע דלגמרי פטור ה"פ צביד להו כרבי אושעיא וצמדי דמאלכ צממה מה ועילו חכמים צצמחן: בד"י שתהא בהמה אוכלת. צבמה דצבול שראה פני הצדקה אפילו צבמה נמי לא אכלה ומימה לר"י מאי שח משאר הנאה דשרי דלא מנינו טבל שהוא אסור צבנאה ויש לומר דדרשינן צבמה מדליקין (שבת סו: ושם) גבי אין מדליקין צבול טמא משום דכתיב את משמרת תרומתי צבתי תרומות הכמוצ מדבר חלחט טהורה וחלחט טמאה מה טהורה אין לך צה אלף משעת הרמה וילין א' אף טמאה כן ו' והיינו דלכלה ו' והדר גמור טהורה וכן טמאה מה טמאה דמיתסר צדללקה קודם הרמה אף טהורה וכן להאכיל צבמה וכל הנאה של כלי' ומיהא נמי ידעינן דלין שראל מאכיל צבמהו כרשיני תרומה ורש"י לא פי' כן צצבת':

בשפחתו של מציק ובהו והציץ ירדע אם ובר אם נקבה. מכלן אין להוכיח דשפחה מטמאה צבדה דשמה של גצירתה היה ר"ת מיהו צב"כ אמרינן צבדיח דבר אל צני ישראל אין לי אלף צני ישראל מנין לרבות גיורת ושפחה משוחררת ושאין משוחררת מ"ל אשה והא דפריץ צב' הערל (בימות עד: ושם) מי מליצת אמרת תרומה כתיב וכל המניא דבר אל צני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין מ"ל אשה הא דנקט התם משוחררת לא למעושי שאין משוחררת אלף קולן הבייתא מהם דלא פריץ אלף ממשוחררת כדמסיק ואי ס"ד לתרומה משוחררת צנות מיכל תרומה נינהו ושאין משוחררת אכלה שפיר אס היא של ס' כהן ואומר ר"י דכהן שטוה היה דלפילו אס נאמר של גצירתה היה וכהן זה קרוצ היה לא היה לו לעומא דלמרינן צמורת כהנים דלין כהן מטמא לנפליס דרומיא דלציו ואמו צעינן צני קיימא צ' ועוד דכאן לא היה לצורך המה צ':

ספק
אמרינן בחוקת ממוקנין. ולא והתיא מעשה בשפחתו של מציק אחד ברומן. פירוש שם

א א מיי פ"ג מהלכות
מתן ומלה הלכה ז
כמנ עשין על טו"ע אריח
פי' תל ספקי א'
א ב מיי פ"א מהל'
טמאה מת הלכה ז'
ב ג א ש הלכה ז'
ב ג ד א הלכה ז'
ה ז מיי פ"י מהל' מעשר
הלכה ז'
ד ו מיי פ"ג מהלכות
מעשר הלכה ז' סמ
עשין קלמ טו"ע י"ד פי'
שלא ספקי פד:

מוסף תוספות

א. ואי חוששין אמאי לא. מ' הרי"ג. ב. ואורחיה הוא. מוס' ה"א. ג. [והא] לא שכיח הוא. מוס' ה"א. ד. כלומר מה העיילו פטר לה כדרי אשעיא. מ' ה"א. ה. [ד]אן לבהמות וספיקי קאמר וכו' מאי קא פריץ. נחא ליה טפי למעבר ע"י גוי כדי לפטורה לגמרי. מוס' ה"א. ו. ואמאי אין מירוח חזיר פטור. אן פ"י אכילה. שם. ח. אין לך בה אכילה. שם. ט. אלא משעת הרמה ואילך. שם. י. אבל הנאה שנתה על כליה שרי. מוס' שם. יא. והשפחה נטלתו ומתלתו לבור. מ"א פ"ג מהלכות. יב. לאפוקי נפליס דלאו בני קיימא נינהו. מוס' ר"פ. יג. שרי שם. יד. אלא מטמא לקרובי אלא לצרכן לקבוצ ולהביא להם אינן וחכמים אבל בלא הכי לא. מ' הרי"ג.

רבינו חננאל

אין חוששין שמא גיררה חולדה חמך לביית. חוששין הוא דלא וייששין. הא אילו חזרין לחולדה דשקלא נחמא קמן צריך לבדוק עד דרשכת לה. אמאי נימא אכלתיה. כדתינן בסוף אהילות בענין מדורות הגויס טמאים וכו'. כל מקום שחולדה וחזיר יכילין להלך אין צריך צדיקה. שאמרין כל שרץ שהיה שם הללו אכלתיה. ופריק ר' וירא מחנין אהילות בבשר שרץ דלא משיירא. לפיכך אמרינן מתיא. חמ"א. דהכא בלחם חמץ דמשיירא. רבא אומר התם באהילות וספק וספק הוא. אמרינן שמא שרץ היה שם. ואם היה שם שמא אכלתיה חולדה וחזירי. הכא דרבי היה שם פת. ומשמא אכלתיה חולדה לא שרין ליה. דאין ספק דוחה ודאי. ומתמיהין ולא. והתיא חזר שמת והניח מגורה מלאה פירות וכו'. ודחינן חמך נמי ודאי הוא שעשורן. כל י חזוקה על החבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו. ירושלמי ובלבד שמת שריבוהות. אי נמי דלמא לא אכלתיה. וכו'. אושעיא צביד דאמר מעריס אדם על החבואה ואינו עושה אותה גורן. אלא מבטייה במין שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת המרץ ופטורה מן המעשר. לפיכך אמרו בחוקת ממוקנין. אבל אלו נתמרחו ודאי טבילי לא מקום. שהטילה נפל לבור.

דעה דמתן (דמאי פ"א מ"ג) הולקח לרע וצבמה פטור. צדמאי מנין על (ע"ז שם).